

Na temelju članka 7. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Narodne Novine", br. 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 2014. godine donijela

O D L U K U

o pokretanju postupka za sklapanje Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Turkmenistana o zračnom prometu

I.

Na temelju članka 139. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) pokreće se postupak za sklapanje Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Turkmenistana o zračnom prometu.

II.

Između Republike Hrvatske i Turkmenistana do sada nije uspostavljen izravni, redoviti zračni promet, a niti je sklopljen dvostrani međunarodni ugovor o zračnom prometu. U okviru općih nastojanja za intenziviranjem međusobnih odnosa, a posebno u području gospodarske suradnje, te pri tome imajući u vidu rastući gospodarski potencijal Turkmenistana, tijekom bilateralnih susreta na visokoj razini iskazan je obostrani interes i spremnost za uspostavu suradnje u području zračnog prometa. Sklapanje dvostranog međunarodnog ugovora o zračnom prometu prvi je korak u ostvarenju tog cilja. Takav je sporazum, naime, pretpostavka uspostavi redovitih, izravnih letova između dvije države, budući se njime na cjelovit način uređuje uspostava i odvijanje takvih letova. Na taj bi se način hrvatskim, odnosno turkmenskim zračnim prijevoznicima, pojedinačno ili u suradnji, omogućilo obavljanje redovitih, izravnih letova po već unaprijed dogovorenim pravilima.

Sklapanje Sporazuma iz točke I. ove Odluke, kao međunarodnopravnog okvira potrebnog za uspostavu izravnih, redovitih zračnih linija između Republike Hrvatske i Turkmenistana pridonijelo bi odnosno, olakšalo uspostavu međusobne gospodarske, ali i svih drugih oblika suradnje s Turkmenistanom, ali i s drugim državama u njegovom okruženju.

III.

Sklapanje Sporazuma iz točke I. ove Odluke predlaže se radi unapređenja dvostranih odnosa u zračnom prometu, te stvaranja sustavnog pravnog okvira u području međunarodnog zračnog prometa koji će omogućiti jednostavnije uspostavljanje i obavljanje prometnih i robnih tokova između Republike Hrvatske i Turkmenistana, a zračnim prijevoznicima dviju država unaprijed utvrditi način i uvjete poslovanja na njihovim zrakoplovnim tržištima.

Sklapanjem Sporazuma iz točke I. ove Odluke će se, na načelu uzajamnosti, utvrditi prava i obveze državnih tijela i zračnih prijevoznika u obavljanju zračnog prometa između dviju država, te će se posebno urediti pitanje vlasništva i kontrola upravljačke strukture te administrativnog i tehničkog nadzora nad zračnim prijevoznicima određenim za obavljanje prometa između dviju država, prometna prava i zračne linije, kapaciteti i tarife, te prodaja prijevoznih dokumenata kao i prijenos dobiti čime će se omogućiti stabilan položaj određenim nacionalnim zračnim prijevoznicima na stranom tržištu, te istovremeno ostvariti odgovarajuća zaštita domaćeg, odnosno europskog tržišta u vanjskotrgovinskoj razmjeni.

IV.

Prihvaća se Nacrt Sporazuma iz točke I. ove Odluke kao osnova za vođenje pregovora.

Nacrt Sporazuma iz točke I. ove Odluke sastavni je dio ove Odluke.

V.

Određuje se izaslanstvo Republike Hrvatske za vođenje pregovora u slijedećem sastavu:

- pomoćnik ministra za zračni promet, elektroničke komunikacije i poštu u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture - voditelj izaslanstva,
- predstavnik Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture iz Uprave zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte, Sektor zračnog prometa - član izaslanstva,
- predstavnik Ministarstva vanjskih i europskih poslova iz Uprave za europsko pravo, međunarodno pravo i konzularne poslove - član izaslanstva,
- predstavnik Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo – član izaslanstva.

Troškovi za rad izaslanstva obuhvaćaju troškove vođenja pregovora, a osigurani su u državnom proračunu Republike Hrvatska u okviru redovnih financijskih sredstava Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture i Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

VI.

Ovlašćuje se ministar pomorstva, prometa i infrastrukture, odnosno izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Turkmenistanu, sa sjedištem u Ankari da, u ime Vlade Republike Hrvatske, potpiše Sporazum iz točke I. ove Odluke.

VII.

Izvršavanje Sporazuma iz točke I. ove Odluke neće zahtijevati dodatna financijska sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

VIII.

Sporazum iz točke I. ove Odluke ne zahtjeva donošenje novih ili izmjenu postojećih zakona, odnosno ne podliježe potvrđivanju po članku 18. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

IX.

Odobrava se ugovaranje privremene primjene Sporazuma iz točke I. ove Odluke od datuma njegovog potpisivanja.

Klasa:
Ur. br.:

Zagreb, 2014.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović, dipl. iur.

**SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
I
VLADE TURKMENISTANA
O ZRAČNOM PROMETU**

Vlada Republike Hrvatske i Vlada Turkmenistana (u daljnjem tekstu "ugovorne stranke");

kao stranke Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu otvorene za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944. godine;

želeći sklopiti sporazum u skladu s i kao dopuna navedenoj Konvenciji, u svrhu uspostavljanja i obavljanja međunarodnog zračnog prometa između i izvan svojih državnih područja;

potvrđujući važnost zračnog prometa kao sredstva stvaranja i promicanja gospodarske suradnje i trgovinskih odnosa kao i prijateljstva i razumijevanja među narodima dviju zemalja;

želeći osigurati najviši stupanj sigurnosti i zaštite u međunarodnom zračnom prometu te ponovo potvrđujući svoju ozbiljnu zabrinutost glede djela ili prijetnji protiv sigurnosti zrakoplova koji ugrožavaju sigurnost osoba ili imovine, nepovoljno utječu na odvijanje zračnog prometa i potkopavaju povjerenje javnosti u sigurnost civilnog zrakoplovstva;

tvrdeći da je slobodno, pošteno i nenarušeno tržišno natjecanje važno u promicanju ciljeva ovog Sporazuma te napominjući da su postojanje sveobuhvatnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i nezavisnog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, kao i dobra i učinkovita provedba vlastitih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja važni za učinkovito pružanje usluga zračnog prometa. Propisi o zaštiti tržišnog natjecanja svake ugovorne stranke koji se tiču poštenog tržišnog natjecanja, kako su s vremena na vrijeme izmijenjeni i dopunjeni, primjenjuju se na djelovanje zračnih prijevoznika u okviru nadležnosti odnosno ugovorne stranke. Ugovorne stranke imaju zajednički cilj osigurati usklađenost i konvergenciju zakona o zaštiti tržišnog natjecanja i njegovu učinkovitu primjenu. One po potrebi i u mjerodavnim slučajevima surađuju u učinkovitoj primjeni zakona o tržišnom natjecanju, uključujući i omogućavanjem svojim zračnim prijevoznicima, ili ostalim državljanima, međusobnu razmjenu informacija u skladu sa svojim propisima i zakonodavstvima o postupcima koji su nadležna tijela pokrenula u okviru spomenutih zakona;

želeći olakšati širenje mogućnosti međunarodnog zračnog prometa

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1. Definicije

1. Za potrebe ovog Sporazuma, ako kontekst ne zahtijeva drukčije, izraz
 - a) „Konvencija” znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu otvorena za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944. i obuhvaća: (i) svaku njezinu izmjenu i dopunu koja je stupila na snagu prema članku 94(a) Konvencije, a ratificirale su je obje ugovorne stranke; i (ii) svaki dodatak, ili njezina izmjena i dopuna usvojena prema članku 90. te Konvencije, u mjeri u kojoj takav dodatak ili izmjena i dopuna u nekom danom trenutku proizvodi učinak za obje ugovorne stranke;
 - b) „Sporazum” znači ovaj Sporazum, njegov Dodatak sastavljen u njegovoj primjeni i sve njihove izmjene i dopune;
 - c) „zrakoplovne vlasti” znači u slučaju Vlade Republike Hrvatske Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, a u slučaju Vlade Turkmenistana, ili u oba slučaja bilo koju osobu ili tijelo ovlašteno za obavljanje bilo koje dužnosti na koju se ovaj Sporazum odnosi;
 - d) „zračni promet”, „međunarodni zračni promet”, „zračni prijevoznik” i „zaustavljanje u neprometne svrhe” imaju odgovarajuća značenja koja su im dodijeljena u članku 96. Konvencije;
 - e) „ugovoreni promet ” znači redoviti međunarodni zračni promet između i izvan državnih područja Republike Hrvatske i Turkmenistana za prijevoz putnika, prtljage, tereta i pošte, odvojeno ili u bilo kojoj kombinaciji;
 - f) „državno područje” ima značenje kao što je navedeno u članku 2. Konvencije;
 - g) „određeni zračni prijevoznik” znači zračni prijevoznik koji je određen i ovlašten u skladu s člankom 3. ovog Sporazuma;
 - h) “tarifa” znači cijene koje se naplaćuju za prijevoz putnika, prtljage i tereta te uvjete pod kojima se te cijene primjenjuju, uključujući cijene i uvjete za agencije i druge pomoćne službe, ali isključujući naknadu za prijevoz pošte;
 - i) „korisničke naknade” znači naknada koju nadležna tijela naplaćuju zračnim prijevoznicima, a koja im dopušta korištenje objekata ili uređaja zračne luke ili uređaja za zračnu plovidbu, uključujući povezane usluge i uređaje za zrakoplove, njihovu posadu, putnike, prtljagu i teret;
2. Upućivanje u ovom Sporazumu na državljane Republike Hrvatske smatra se upućivanjem na državljane država članica Europske unije;
3. Upućivanje u ovom Sporazumu na zračne prijevoznike Republike Hrvatske smatra se upućivanjem na zračne prijevoznike koje je odredila Republika Hrvatska;

Članak 2. Dodjela prava

1. Svaka ugovorna stranka dodjeljuje drugoj ugovornoj stranci prava utvrđena u ovom Sporazumu, za obavljanje redovitog međunarodnog zračnog prometa na linijama iz Dodatka 1. ovom Sporazumu, od strane određenih zračnih prijevoznika druge ugovorne stranke.
2. Podložno odredbama ovog Sporazuma, određeni zračni prijevoznici svake ugovorne stranke uživaju sljedeća prava:
 - a) letjeti preko državnog područja druge ugovorne stranke bez slijetanja;
 - b) zaustavljati se na državnom području druge ugovorne stranke u neprometne svrhe;
 - c) zaustavljati se na državnom području druge ugovorne stranke, u svrhu prihvata i/ili iskrcaja međunarodnog prometa putnika, prtljage i tereta, posebno ili u kombinaciji, dok obavljaju ugovoreni promet prikazan po redu letenja priloženom ovom Sporazumu.
3. Osim toga, zračni prijevoznik (zračni prijevoznici) ugovorne stranke, osim onog/onih koji je/su određen/i prema članku 3. (Određivanje i dodjela ovlaštenja) ovog Sporazuma, također uživa/ju prava utvrđena u podstavcima a) i b) stavka 2. ovog članka.
4. Ništa u stavku 2. ovog članka neće se smatrati dodjeljivanjem povlastice bilo kojem određenom zračnom prijevozniku bilo koje ugovorne stranke da na državnom području druge ugovorne stranke ukrcava putnike, prtljagu, teret ili poštu koji se prevoze za naknadu ili najamninu, a koji se upućuju prema drugom mjestu na državnom području te druge ugovorne stranke.
5. Ako zbog oružanog sukoba, političkih previranja ili događanja, ili posebnih i neuobičajenih okolnosti određeni zračni prijevoznik jedne ugovorne stranke nije u mogućnosti promet obavljati na svojoj uobičajenoj liniji, druga ugovorna stranka uložiti će svoje najveće napore kako bi omogućila neprekinuto obavljanje takvog prometa kroz odgovarajuće privremeno preusmjeravanje linija, kako uzajamno odluče ugovorne stranke.
6. Određeni zračni prijevoznici imaju pravo korištenja svih zračnih putova, zračnih luka i ostalih uređaja koje ugovorne stranke osiguravaju bez diskriminacije.

Članak 3. Određivanje i davanje ovlaštenja

1. Zrakoplovne vlasti svake ugovorne stranke imaju pravo odrediti jednog ili više zračnih prijevoznika za potrebe obavljanja ugovorenog prometa na linijama utvrđenom u rasporedu linija iz Dodatka 1. ovom Sporazumu i povući ili promijeniti određenje svakog takvog zračnog prijevoznika ili zamijeniti prethodno određenog zračnog prijevoznika drugim. Takva određivanja i bilo kakve njihove promjene provest će u pisanom obliku zrakoplovne vlasti ugovorne stranke koja je odredila zračnog prijevoznika i dostaviti diplomatskim putem zrakoplovnim vlastima druge ugovorne stranke.

2. Nakon što ugovorna stranka primi obavijest o određivanju, zamjeni ili njegovoj promjeni te na zahtjev određenog zračnog prijevoznika u propisanom obliku i na propisni način, druga ugovorna stranka dodjeljuje bez odgode određenom zračnom prijevozniku (zračnim prijevoznicima) odgovarajuća odobrenja za letenje i druga odobrenja, pod uvjetom da:

a) u slučaju zračnog prijevoznika kojeg je odredila Republika Hrvatska:

- i) da je isti osnovan na državnom području Republike Hrvatske prema nacionalnom pravu i pravu Europske unije i da ima valjanu operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; i
- ii) da država članica Europske unije odgovorna za izdavanje njegove svjedodžbe o sposobnosti provodi učinkovit regulatorni nadzor zračnog prijevoznika, a nadležna zrakoplovna vlast se jasno navodi u obavijesti o određivanju.

b) u slučaju zračnog prijevoznika kojeg je odredio Turkmenistan:

- i) da je osnovan na državnom području Turkmenistana i ovlašten u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom Turkmenistana; i
- ii) da učinkovit regulatorni nadzor zračnog prijevoznika vrši i održava zrakoplovna vlast Turkmenistana.

3. Zrakoplovne vlasti jedne ugovorne stranke mogu zahtijevati da ih zračni prijevoznik kojeg je odredila zrakoplovna vlast druge ugovorne stranke uvjeri da je sposoban ispuniti uvjete propisane zakonima i propisima koje ta zrakoplovna vlast inače primjenjuje za obavljanje međunarodnog zračnog prometa u skladu s odredbama Konvencije.

4. Kada je na navedeni način određen i ovlašten, zračni prijevoznik može u bilo koje doba započeti obavljati ugovoreni promet, u cijelosti ili samo djelomično, pod uvjetom da je red letenja sastavljen u skladu s člankom 14. (Redovi letenja) ovog Sporazuma s obzirom na takav promet.

Članak 4.

Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje

1. Zrakoplovne vlasti svake ugovorne stranke imaju pravo opozvati odobrenja za letenje i tehnička odobrenja zračnog prijevoznika kojeg su odredile zrakoplovne vlasti druge ugovorne stranke ili obustaviti ostvarivanje prava određenih u članku 2. (Dodjela prava) ovog Sporazuma ili nametnuti, prema vlastitoj procjeni, uvjete, privremene ili trajne, za ostvarivanje tih prava u sljedećim slučajevima:

a) u slučaju zračnog prijevoznika kojeg je odredila Republika Hrvatska:

- i) ako nije osnovan na državnom području Republike Hrvatske prema nacionalnom pravu i pravu Europske unije ili nema valjanu operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; ili

- ii) ako država članica Europske unije odgovorna za izdavanje njegove svjedodžbe o sposobnosti ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor zračnog prijevoznika ili ako mjerodavna zrakoplovna vlast nije jasno navedena u obavijesti o određivanju;

b) u slučaju zračnog prijevoznika kojeg je odredio Turkmenistan:

- i) ako zračni prijevoznik nije osnovan na državnom području Turkmenistana ili nije certificiran u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom Turkmenistana; ili
- ii) ako zrakoplovna vlast Turkmenistana nema ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom.

U ostvarivanju svojeg prava prema ovom stavku Turkmenistan neće vršiti diskriminaciju zračnih prijevoznika Europske unije na osnovi državne pripadnosti.

2. Ako trenutačni opoziv, obustava ili nametanje uvjeta navedenih u stavku 1. ovog članka nisu neophodni kako bi se spriječilo daljnje kršenje zakona ili propisa, takvo se pravo treba koristiti tek nakon konzultacija sa zrakoplovnim vlastima druge ugovorne stranke, kako je predviđeno u članku 18. (Konzultacije) ovog Sporazuma. Takve konzultacije se održavaju unutar trideset (30) dana od datuma primitka obavijesti.

3. U slučaju da jedna ugovorna stranka postupi prema ovom članku, prava druge ugovorne stranke iz članka 19. (Rješavanje sporova) se ne dovode u pitanje.

Članak 5.

Načela koja uređuju obavljanje ugovorenog prometa

1. Zračni prijevoznici obiju ugovornih stranaka imaju pravednu i jednaku mogućnost slobodnog nadmetanja u pružanju međunarodnog zračnog prijevoza na određenim linijama, uređenog ovim Sporazumom.

2. Svaka ugovorna stranka poduzima sve prikladne mjere unutar svoje nadležnosti kako bi otklonila sve oblike diskriminacije kao i postupaka koji ograničavaju tržišno natjecanje odnosno predatorsku praksu u ostvarivanju prava utvrđenih u ovom Sporazumu.

3. Kapaciteti koji se osiguravaju, uključujući učestalost usluga i vrstu zrakoplova koje koriste određeni zračni prijevoznici ugovornih stranaka u pružanju ugovorenog prometa, dogovaraju zrakoplovne vlasti ugovornih stranaka.

4. U slučaju nesuglasica između ugovornih stranaka, pitanje iz gornjeg stavka 3. riješit će se u skladu s odredbama članka 18. (Konzultacije) ovog Sporazuma. Kapacitet koji osiguraju određeni zračni prijevoznici ne mijenja se dok se ne postigne dogovor.

Članak 6 Carine i druga davanja

1. Svaka ugovorna stranka, na temelju uzajamnosti i u najvećoj mogućoj mjeri koju joj dopuštaju njeni relevantni primjenjivi zakoni, oslobađa određenog zračnog prijevoznika druge ugovorne stranke uvoznih ograničenja carina, trošarina, inspekcijskih naknada i svih drugih pristojbi i naplata na državnoj i/ili lokalnoj razini, za zrakoplove kao i za njihovu redovitu opremu, gorivo, maziva, opremu za održavanje, alate za zrakoplove, potrošne tehničke zalihe, rezervne dijelove uključujući motore, zalihe u zrakoplovu uključujući ali ih ne i ograničavajući samo na hranu, alkoholna i bezalkoholna pića, duhan te druge proizvode koji su namijenjeni isključivo za prodaju putnicima ili njihovom korištenju tijekom leta i druge predmete koji su namijenjeni ili se koriste isključivo u vezi s obavljanjem letova ili održavanjem zrakoplova koje koristi određeni zračni prijevoznik druge ugovorne stranke koja obavlja ugovoreni promet, kao i tiskane zalihe karata, zrakoplovnih tovarnih listova, uniforme za posade, računala i sav tiskani materijal koji nosi oznaku određenog zračnog prijevoznika te uobičajene promidžbene i promotivne materijale koje taj određeni zračni prijevoznik besplatno dijeli.

2. Oslobodjenja predviđena ovim člankom primjenjuju se na predmete iz stavka 1. ovog članka:

- a) koje je na državno područje jedne ugovorne stranke unio određeni zračni prijevoznik druge ugovorne stranke ili su isti uneseni u njegovo ime;
- b) koji su zadržani na zrakoplovu određenog zračnog prijevoznika jedne ugovorne stranke po dolasku na i do odlaska s državnog područja druge ugovorne strane i/ili koji su bili konzumirani tijekom leta nad tim državnim područjem;
- c) koji su na zrakoplov određenog zračnog prijevoznika jedne ugovorne stranke ukrcani na državnom području druge ugovorne stranke, a namijenjeni su korištenju prilikom obavljanja ugovorenog prometa; bez obzira jesu li ti predmeti iskorišteni u cijelosti ili djelomično unutar državnog područja ugovorne stranke koja odobrava izuzeće, a pod uvjetom da ti predmeti nisu otuđeni na državnom području navedene ugovorne stranke.

3. Standardnu zrakoplovnu opremu, kao i robu, opskrbu i zalihe koji se obično zadržavaju u zrakoplovu, a kojima se koristi određeni zračni prijevoznik neke od ugovornih stranaka, mogu se iskrcati na državnom području druge ugovorne stranke samo uz odobrenje carinskih tijela te ugovorne stranke. U tom slučaju, takva oprema i predmeti uživaju oslobodjenja predviđena stavkom 1. ovog članka pod uvjetom da se može zahtijevati da oni budu stavljeni pod nadzor navedenih vlasti dok ne budu ponovno izvezeni ili dok im se ne odredi drugo raspolaganje u skladu s carinskim propisima.

4. Oslobodjenja predviđena ovim člankom dostupna su i u situacijama kada određeni zračni prijevoznici bilo koje od ugovornih stranaka sklope dogovor s drugim zračnim prijevoznikom (zračnim prijevoznicima) u svrhu zajma ili prijenosa na državno područje druge ugovorne stranke, uobičajene opreme i drugih predmeta iz stavka 1. ovog članka, pod uvjetom da drugi zračni prijevoznik uživa isto(a) oslobodjenje(a) od te druge ugovorne stranke.

5. Ako ugovorna stranka određenom zračnom prijevozniku druge ugovorne stranke nametne carine i druga davanja oslobođena temeljem ovog članka, potonja ima pravo nametnuti iste carine i druga davanja određenim zračnim prijevoznicima prve ugovorne stranke.

6. Ništa u ovom Sporazumu ne sprječava Republiku Hrvatsku da na nediskriminatornoj osnovi nametne poreze, davanja, pristojbe, naknade ili naplate za gorivo nabavljeno na njezinom državnom području za korištenje u zrakoplovu određenog zračnog prijevoznika Turkmenistana koji leti između točke na državnom području Republike Hrvatske i druge točke na državnom području Republike Hrvatske ili na državnom području druge države članice Europske unije.

7. U slučaju da postoji primjenjiv sporazum između ugovornih stranaka o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, takav sporazum prevladava.

Članak 7. Primjena zakona i propisa

1. Zakoni, propisi i postupci jedne ugovorne stranke koji se odnose na ulazak, boravak na ili odlazak s njezinog državnog područja, zrakoplova koji obavljaju međunarodnu zračnu plovidbu, odnosno na upravljanje i plovidbu takvih zrakoplova dok se nalaze na njezinom državnom području, primjenjuju se na zrakoplove zračnog prijevoznika druge ugovorne stranke bez razlike s obzirom na državnu pripadnost, na isti način na koji se primjenjuju na njezine vlastite zrakoplove, a takvi ih zrakoplovi moraju poštovati pri ulasku na, odlasku s i tijekom boravka na državnom području te ugovorne stranke.

2. Zakonima, propisima i postupcima jedne ugovorne stranke koji se odnose na dolazak, boravak na i odlazak s njezinog državnog područja putnika, prtljage, posade i tereta koji se prevoze zrakoplovom, kao što su propisi koji se odnose na ulazak, carinjenje, zaštitu zračnog prometa, useljenje, putovnice, carinu, valutu, zdravlje, karantenu i sanitetske mjere odnosno, u slučaju pošte, zakonima i propisima o pošti, moraju udovoljavati ti putnici i posada, ili drugi u njihovo ime, prtljaga i teret, pri ulasku na državno područje prve ugovorne stranke, odlasku s i boravku na državnom području prve ugovorne stranke.

3. Nijedna ugovorna stranka ne može dati prednost svojim vlastitim, ili bilo kojim drugim zračnim prijevoznicima, pred određenim zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke u primjeni zakona i propisa predviđenih u ovom članku.

4. Putnici, prtljaga i teret u izravnom tranzitu preko državnog područja bilo koje ugovorne stranke koji ne napuštaju područje zračne luke predviđeno u tu svrhu, osim u pogledu sigurnosnih mjera protiv nasilja, zračnog piratstva te kontroli narkotika, podliježu samo pojednostavljenoj kontroli. Takva prtljaga i teret oslobođeni su carina, trošarina i drugih sličnih nacionalnih i/ili lokalnih pristojbi i naplata.

Članak 8. Svjedodžbe o plovidbenosti i osposobljenosti

1. Svjedodžbe o plovidbenosti, svjedodžbe o osposobljenosti i dozvole izdane ili priznate valjanim u skladu sa zakonima i propisima jedne ugovorne stranke, što u slučaju Republike Hrvatske uključuje i pravo Europske unije, druga ugovorna stranka priznaje kao valjane, za potrebe obavljanja ugovorenog prometa, pod uvjetom da su takve svjedodžbe ili dozvole bile

izdane ili priznate kao valjanim sukladno minimalnim standardima utvrđenima Konvencijom ili iznad tih standarda.

2. Međutim, svaka ugovorna stranka zadržava pravo odbiti priznati valjanim svjedodžbe o osposobljenosti i dozvole koje je vlastitim državljanima dodijelila druga ugovorna stranka, u svrhu preleta preko svog vlastitog državnog područja ili slijetanja na njega.

3. Ako povlastice ili uvjeti svjedodžbi ili dozvola izdanih ili priznatih valjanim od strane jedne ugovorne stranke dopuštaju razliku od standarda utvrđenih Konvencijom, bez obzira je li ta razlika prijavljena Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva, zrakoplovne vlasti druge ugovorne stranke mogu, ne dovodeći u pitanje prava prve ugovorne stranke prema članku 9. (Zrakoplovna sigurnost), stavku 2. ovog Sporazuma, zahtijevati konzultacije sa zrakoplovnim vlastima druge ugovorne stranke u skladu s člankom 18. (Konzultacije) ovog Sporazuma, kako bi se uvjerile da im je praksa o kojoj se radi prihvatljiva. Nepostizanje zadovoljavajućeg dogovora predstavlja osnovu za primjenu članka 4. (Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje) ovog Sporazuma.

Članak 9. **Zrakoplovna sigurnost**

1. Svaka ugovorna stranka može u bilo koje doba zatražiti konzultacije u vezi sigurnosnih standarda u bilo kojem području koje se odnosi na posadu, zrakoplove ili njihovo upravljanje koje je usvojila druga ugovorna stranka. Takve će se konzultacije održati unutar trideset (30) dana od tog zahtjeva.

2. Ako nakon takvih konzultacija, jedna ugovorna stranka ustanovi da druga ugovorna stranka djelotvorno ne održava i ne primjenjuje sigurnosne standarde koji se odnose na bilo koje od tih područja, a koji moraju biti barem jednaki minimalnim standardima utvrđenim u to vrijeme u skladu s Konvencijom, prva ugovorna stranka obavješćuje drugu ugovornu stranku o svojim nalazima te o mjerama koje smatra potrebnim poduzeti u svrhu zadovoljavanja tih minimalnih standarda, a druga ugovorna stranka poduzima odgovarajuće korektivne postupke. Izostanak poduzimanja odgovarajućih postupaka druge ugovorne stranke unutar petnaest (15) dana ili, u slučaju mogućeg postignutog dogovora, nekog duljeg razdoblja, biti će osnova za primjenu članka 4. (Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje) ovog Sporazuma.

3. Dogovoreno je da svaki zrakoplov zračnog prijevoznika jedne ugovorne stranke, koji obavlja zračni promet prema državnom području druge ugovorne stranke, ili s tog državnog područja, može, dok se nalazi na državnom području druge ugovorne stranke, biti predmet pregleda ovlaštenih predstavnika druge ugovorne stranke, koji se obavljaju u zrakoplovu i oko njega kako bi se provjerila valjanost dokumenata zrakoplova kao i njegove posade te razvidno stanje zrakoplova i njegove opreme (u ovom članku nazvano „pregled na stajanci“), pod uvjetom da to ne dovodi do neopravdanog kašnjenja.

4. Ako takav pregled na stajanci ili niz takvih pregleda prouzroči:

- a) ozbiljnu zabrinutost da zrakoplov ili prometovanje zrakoplova ne udovoljava minimalnim standardima u to vrijeme u skladu s Konvencijom; ili
- b) ozbiljnu zabrinutost da postoji nedovoljno učinkovito održavanje i primjena

sigurnosnih standarda u to vrijeme u skladu s Konvencijom u vrijeme kada je ona usvajana,

ugovorna stranka koja provodi pregled, za potrebe članka 33. Konvencije, može zaključiti da uvjeti pod kojima su bile izdane ili priznate kao valjane svjedodžba ili dozvole za te zrakoplove ili za posadu tih zrakoplova, odnosno uvjeti pod kojima ti zrakoplovi prometuje, nisu jednaki minimalnim standardima u skladu s Konvencijom ili iznad njih.

5. U slučaju onemogućavanja pristupa za potrebe provođenja pregleda na stajanci zrakoplova kojim se koristi zračni prijevoznik jedne ugovorne stranke, u skladu sa stavkom 3. ovog članka, od strane predstavnika tog zračnog prijevoznika, druga ugovorna stranka može to protumačiti kao razlog za ozbiljnu zabrinutost iz stavka 4. ovog članka i donijeti zaključke iz tog stavka.

6. Svaka ugovorna stranka zadržava pravo trenutačno obustaviti ili izmijeniti odobrenje za letenje zračnog prijevoznika ili zračnih prijevoznika druge ugovorne stranke u slučaju da prva ugovorna stranka zaključi, bilo kao rezultat pregleda na stajanci, niza pregleda na stajanci, uskraćivanja pristupa za pregled na stajanci, konzultacija ili na drugi način, da je trenutačno djelovanje ključno za sigurnost prometovanja zračnog prijevoznika.

7. Svako djelovanje jedne ugovorne stranke u skladu sa stavicama 2. ili 6. ovog članka prekida se kad prestane postojati osnova za poduzimanjem tog djelovanja.

8. Ako je Republika Hrvatska odredila zračnog prijevoznika čiju regulatornu kontrolu provodi i održava druga država članica Europske unije, prava druge ugovorne stranke prema ovom članku primjenjuju se jednako na prihvaćanje, izvršavanje ili održavanje sigurnosnih standarda koje vrši ta druga država članica Europske unije i na odobrenje za letenje tog zračnog prijevoznika.

Članak 10.

Zaštita zračnog prometa

1. Sukladno svojim pravima i obvezama prema međunarodnom pravu, ugovorne stranke ponovno potvrđuju da njihova međusobna obveza zaštite sigurnosti civilnog zrakoplovstva od nezakonitog djelovanja čini sastavni dio ovog Sporazuma.

2. Osiguravanje sigurnosti civilnih zrakoplova, njihovih putnika i posade temeljni je preduvjet obavljanja međunarodnog zračnog prometa. Ugovorne stranke ponovno potvrđuju da sastavni dio ovog Sporazuma čine njihove obveze jedne prema drugoj da osiguraju zaštitu sigurnosti civilnog zrakoplovstva od djela nezakonitog ometanja, a osobito njihove obveze na temelju Konvencije i njezinih dodataka, Konvencije o krivičnim djelima i nekim drugim aktima izvršenim u zrakoplovima, sastavljene u Tokiju 14. rujna 1963., Konvencije o suzbijanju nezakonite otmice zrakoplova, sastavljene u Hagu 16. prosinca 1970., Konvencije o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva, sastavljene u Montrealu 23. rujna 1971., Protokola o suzbijanju nezakonitih akata nasilja na aerodromima koji služe međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, sastavljene u Montrealu 24. veljače 1988. kao i svakog drugog sporazuma kojim se uređuje zaštita civilnog zrakoplovstva koji je obvezujući za obje ugovorne stranke.

3. Ugovorne stranke zahtijevaju da operateri zrakoplova iz njihovog registra ili operateri zrakoplova kojima je glavno poslovno sjedište ili stalno mjesto boravka na njihovom državnom području, ili u slučaju Republike Hrvatske, operateri zrakoplova koji su osnovani na njezinom državnom području prema nacionalnom pravu i pravu Europske unije i imaju valjane operativne licencije u skladu sa pravom Europske unije, te operateri zračnih luka na njihovom državnom području djeluju u skladu s takvim odredbama o zaštiti zračnog prometa.

4. Ugovorne stranke na zahtjev jedna drugoj pružaju svu potrebnu pomoć kako bi spriječile djela otmice civilnih zrakoplova i ostalih nezakonitih djela protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka i uređaja zračne plovidbe i otklonile bilo koje druge relevantne prijetnje sigurnosti civilnog zrakoplovstva.

5. Osim toga, ugovorne stranke zahtijevaju da operateri zrakoplova iz njihova registra, operateri zrakoplova kojima je glavno poslovno sjedište ili stalno mjesto boravka na njihovom državnom području te operateri zračnih luka na njihovom državnom području djeluju u skladu s takvim odredbama o zaštiti zračnog prometa koje se primjenjuju na ugovorne stranke.

6. Svaka ugovorna stranka suglasna je da se od njenih operatora zrakoplova zahtjeva da poštuju, pri odlasku s ili tijekom boravka na državnom području druge ugovorne stranke, odredbe o zaštiti zračnog prometa u skladu sa nacionalnim pravom te države, uključujući, u slučaju Republike Hrvatske, pravo Europske unije.

7. Svaka ugovorna stranka osigurava da se na njezinom državnom području učinkovito primjenjuju mjere u svrhu zaštite zrakoplova te provjere njihovih putnika, posade i ručne prtljage, odnosno da se provodi odgovarajuća provjera sigurnosti prtljage, tereta i zaliha zrakoplova prije ukrcaja ili utovara. Svaka ugovorna stranka je suglasna pozitivno razmotriti zahtjev druge ugovorne stranke za poduzimanje razumnih posebnih mjera zaštite kako bi se suprotstavilo određenoj prijetnji.

8. Kada se dogodi slučaj otmice ili prijetnja otmicom civilnog zrakoplova ili druga nezakonita djela protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka i uređaja zračne plovidbe, ugovorne stranke pomažu jedna drugoj olakšavanjem komunikacije i drugim odgovarajućim mjerama kojima je cilj okončanje takvog događaja ili prijetnje što je brže moguće razmjerno minimalnom riziku po život koji predstavlja takav događaj ili prijetnja.

9. Svaka ugovorna stranka poduzima mjere koje smatra provedivim kako bi osigurala da se zrakoplov druge ugovorne stranke koji je predmet otmice ili drugog djela nezakonitog ometanja, a koji je sletio na njezino državno područje zadrži na tlu, osim ako je njegov odlazak prijeko potreban radi prevladavajuće dužnosti u pogledu zaštite života putnika i posade.

10. Kad ugovorna stranka ima opravdane razloge vjerovati da je druga ugovorna stranka odstupila od odredaba ovog članka, zrakoplovne vlasti prve ugovorne stranke mogu zahtijevati trenutačne konzultacije sa zrakoplovnim vlastima druge ugovorne stranke. Nepostizanje zadovoljavajućeg dogovora u roku od petnaest (15) dana od datuma takvog zahtjeva predstavlja osnovu za primjenu stavka 1. članka 4. (Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje) ovog Sporazuma. Kad to zahtijeva slučaj žurnosti, ugovorna stranka može poduzeti privremene mjere prema stavku 1. članka 4. (Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje) prije isteka petnaest (15) dana. Svaka mjera poduzeta u skladu s ovim stavkom prekida se nakon što druga ugovorna stranka ispoštuje sigurnosne odredbe ovog članka.

Članak 11.

Korisničke naknade

1. Svaka ugovorna stranka poduzima sve napore kako bi osigurala da korisničke naknade za korištenje zračnih luka i ostalih zrakoplovnih uređaja koje određenim zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke naplaćuju ili čiju naplatu dopuštaju njezina nadležna tijela za naplatu budu pravedne i razumne. Te naknade temelje se na valjanim ekonomskim načelima i ne smiju biti više od onih koje plaćaju drugi zračni prijevoznici za takve usluge.
2. Nijedna ugovorna stranka ne daje prednost u vezi s korisničkim naknadama vlastitom zračnom prijevozniku ili bilo kojim drugim zračnim prijevoznicima uključenima u sličan međunarodni zračni promet te ne smije određenim zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke nametnuti ili dopustiti da nametnu korisničke naknade više od onih koje naplaćuje vlastitim određenim zračnim prijevoznicima koji obavljaju sličan međunarodni zračni promet koristeći slične zrakoplove i pripadajućih uređaje i usluge.
3. Svaka ugovorna stranka potiče konzultacije između svojih nadležnih tijela za naplatu i određenih zračnih prijevoznika koji koriste usluge i uređaje. Kad je god moguće takve se korisnike obavješćuje, u razumnom roku, o svakom prijedlogu promjena korisničkih naknada zajedno s pripadajućim dodatnim informacijama i podacima, kako bi im se omogućilo da iznesu svoje stajalište prije nego se naknade uvedu ili ponovo razmotre.

Članak 12.

Poslovne aktivnosti

1. Određeni zračni prijevoznici svake ugovorne stranke imaju pravo na državnom području druge ugovorne stranke osnovati urede za potrebe promicanja zračnog prijevoza i prodaju prijevoznih dokumenata, kao i za druge dodatne proizvode i pogodnosti koji se zahtjevaju za pružanje usluga zračnog prijevoza.
2. Određeni zračni prijevoznici svake ugovorne stranke imaju pravo dovesti i držati na državnom području druge ugovorne stranke vlastito upravljačko, komercijalno, operativno, prodajno, tehničko i ostalo osoblje kao i predstavnike koji se mogu zahtijevati radi obavljanja zračnog prometa, te ih imaju pravo zadržati na tom državnom području.
3. Zahtjevima u pogledu predstavnika i osoblja navedenih u stavku 2. ovog članka moguće je, po izboru određenog zračnog prijevoznika, udovoljiti angažiranjem vlastitog osoblja bilo kojeg državljanstva ili koristeći se uslugama bilo kojeg drugog zračnog prijevoznika, organizacije ili tvrtke koji posluju na državnom području druge ugovorne stranke, a koji su ovlaštene obavljati takve poslove na državnom području druge ugovorne stranke.
4. Određeni zračni prijevoznici svake ugovorne stranke izravno i po vlastitom nahodjenju ili putem posrednika imaju pravo baviti se prodajom u zračnom prijevozu i svojih dodatnih proizvoda i pogodnosti na državnom području druge ugovorne stranke. U tu svrhu određeni zračni prijevoznici imaju pravo koristiti vlastite prijevozne dokumente. Određeni zračni prijevoznik svake ugovorne stranke ima pravo prodati, a svaka osoba ima pravo kupiti, takav prijevoz i njegove dodatne proizvode i uređaje u domaćoj valuti ili u bilo kojoj drugoj slobodno konvertibilnoj valuti.

5. Određeni zračni prijevoznici jedne ugovorne stranke imaju pravo podmiriti lokalne troškove nastale na državnom području druge ugovorne stranke u domaćoj valuti ili, pod uvjetom da je to u skladu s propisima koji su na snazi, u slobodno konvertibilnim valutama.

6. Sve ranije navedene aktivnosti provode se u skladu s primjenjivim zakonima i propisima koji su na snazi na državnom području druge ugovorne stranke.

7. Prilikom obavljanja ili pružanja usluga zračnog prometa na određenim linijama svaki imenovani zračni prijevoznik jedne ugovorne stranke može, bilo kao marketinški ili kao operativni prijevoznik, sklopiti „code-sharing“ sporazume o partnerskim letovima i/ili dogovore o rezervaciji sjedala sa:

- a) zračnim prijevoznikom ili zračnim prijevoznicima iste ugovorne stranke;
- b) zračnim prijevoznikom ili zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke;
- c) zračnim prijevoznikom ili zračnim prijevoznicima treće strane. Ako ta treća strana ne odobrava ili ne dopušta usporedive dogovore između zračnih prijevoznika druge ugovorne stranke i drugih zračnih prijevoznika koji prometuju prema takvoj trećoj državi, iz nje ili preko nje, zrakoplovne vlasti odnosne ugovorne stranke imaju pravo odbiti prihvaćanje takvih dogovora.

8. Gornje su odredbe podložne uvjetima da svi zračni prijevoznici koji su u takve dogovore uključeni:

- a) imaju odobrenja od strane zrakoplovne vlasti ugovornih stranaka i udovoljavati uvjetima koje se na takve dogovore primjenjuju;
- b) pružaju korisnicima ispravne informacije koje se odnose na takve „code-share“ sporazume o partnerskim letovima i dogovore o rezervacijama sjedala (blocked-space);
- c) za svaku se prodanu kartu kupca na mjestu prodaje obavješćuje koji zračni prijevoznik će obavljati koji sektor leta.

Članak 13. Prijenos sredstava

1. Svaka ugovorna stranka određenim zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke daje pravo na slobodni prijenos viška ostvarenog prihoda koji je veći od troška, a koji su ti zračni prijevoznici ostvarili na njenom državnom području u vezi s prodajom usluga zračnog prometa drugih dodatnih proizvoda i usluga, kao i komercijalnim kamatama zarađenima na temelju tih prihoda (uključujući kamate ostvarene na temelju depozita koji čeka prijenos). Takvi prijenosi obavljaju se u bilo kojoj konvertibilnoj valuti u skladu s deviznim propisima ugovorne stranke na čijem su državnom području prihodi nastali. Takav se prijenos provodi na temelju službene tečajne stope ili, ako je nema, na temelju prevladavajućih stopa na deviznom tržištu za tekuća plaćanja.

2. Ako ugovorna stranka nametne ograničenja na prijenos viška ostvarenog prihoda koji je veći od troška određenih zračnih prijevoznika druge ugovorne stranke, potonja ima pravo nametnuti uzvratna ograničenja određenim prijevoznicima prve ugovorne stranke.

3. Ako postoji poseban sporazum kojim se uređuje prijenos sredstava između dviju ugovornih stranaka, takav sporazum prevladava.

Članak 14. Rasporedi linija

Određeni zračni prijevoznici svake ugovorne stranke zrakoplovnim vlastima druge strane podnose na odobrenje rasporede letenja, kojima se utvrđuje učestalost letenja, tip zrakoplova i razdoblje valjanosti, i to najkasnije trideset (30) dana prije uvođenja svojih letova na određenim linijama. Taj se zahtjev na isti način primjenjuje i na kasnije promjene. U posebnim se slučajevima navedeni rok može smanjiti uz odobrenje navedenih vlasti.

Članak 15. Tarife

1. Svaka ugovorna stranka dopušta da određeni zračni prijevoznici određuju tarife za zračni promet na temelju komercijalnih razmatranja na tržištu. Niti jedna ugovorna stranka ne zahtijeva od svojih određenih zračnih prijevoznika da se konzultiraju s drugim zračnim prijevoznicima o tarifama koje naplaćuju ili predlažu za naplatu prometa obuhvaćenog ovim Sporazumom.

2. Niti jedna ugovorna stranka ne dopušta zračnom prijevozniku (zračnim prijevoznicima) obiju ugovorne stranaka naplatu ili prijedlog naplate tarifa:

- a) koje su pretjerane uslijed zlorabe tržišne moći; ili
- b) koje svojom primjenom predstavljaju protutržišno ponašanje koje ima, ili će vjerojatno imati ili jasno teži k tome da ima učinak spriječavanja, ograničavanja ili narušavanja natjecanja ili isključivanja konkurenta s linije.

3. Svaka ugovorna stranka može zahtijevati prethodnu obavijest ili podnošenje na uvid tarifa koje je određeni zračni prijevoznik (zračni prijevoznici) druge ugovorne stranke predložio (predložili) za prijevoz do ili sa svog državnog područja. Takvu obavijest ili prijavu tarifa nije moguće zatražiti prije od trideset (30) dana prije predloženog datuma uvođenja. U posebnim se slučajevima to razdoblje može skratiti.

4. Svaka ugovorna stranka ima pravo odobriti ili odbiti tarife jednosmjernog i povratnog prijevoza između državnih područja dviju ugovornih stranaka, a koji počinje na njezinom vlastitom državnom području.

5. Ako bilo koja ugovorna stranka vjeruje da tarifa za prijevoz na njezino državno područje spada unutar kategorija opisanih u gornjem stavku 2, ta ugovorna stranka obavješćuje drugu ugovornu stranku o svom nezadovoljstvu u roku od petnaest (15) dana od

datuma obavijesti ili prijave tarifa, te se može pozvati na postupke konzultacija utvrđene u niže navedenom stavku 6.

6. Svaka ugovorna stranka može zatražiti konzultacije u vezi bilo koje tarife zračnog prijevoznika bilo koje ugovorne stranke za promet obuhvaćen ovim Sporazumom, uključujući i ako je odnosna tarifa bila predmetom obavijesti o neodobranju ili nezadovoljstvu. Takve se konzultacije moraju održati najkasnije trideset (30) dana po primitku zahtjeva. Ugovorne stranke surađuju pri pribavljanju informacija potrebnih za postizanje razumnog rješenja problema. Ako se ugovorne strane dogovore, svaka ugovorna strana ulaže svoje najveće napore kako bi se dogovor proveo. Ako se dogovor ne postigne, prevladava odluka ugovorne stranke na čijem državnom području prijevoz počinje.

7. Tarife utvrđene u skladu s odredbama ovog članka ostaju na snazi, osim ako ih zračni prijevoznik (zračni prijevoznici) na kojeg se to odnosi povuče ili dok se ne odobre nove tarife.

Članak 16. Pošteno tržišno natjecanje

1. Ugovorne stranke potvrđuju da je njihov zajednički cilj postojanje poštenog i konkurentnog okruženja te poštenih i jednakih mogućnosti za zračne prijevoznike obiju ugovornih stranaka u natjecanju za obavljanje ugovorenog prometa na određenim linijama. Stoga, ugovorne stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale potpunu provedbu tog cilja.

2. Ništa u ovom Sporazumu ne utječe, ograničava ili ugrožava ovlasti i snagu mjerodavnih nadležnih tijela i sudova bilo koje ugovorne stranke (i Europske komisije), a sva pitanja u vezi s provedbom zakona o tržišnom natjecanju i dalje spadaju pod isključivu nadležnost tih nadležnih tijela i sudova. Stoga, bilo koji postupci koje određena ugovorna stranka pokrene na temelju ovog članka ne dovode u pitanje bilo kakve moguće postupke koji ta nadležna tijela i sudovi poduzimaju.

3. Bilo koji postupak pokrenut temeljem ovog članka spada pod isključivu odgovornost ugovornih stranaka i usmjerava se isključivo prema drugoj ugovornoj stranci i/ili prema zračnom prijevozniku (zračnim prijevoznicima) koji obavlja zračni promet prema/iz ugovornih stranaka. Takav postupak nije podložan postupku rješavanja sporova predviđenom u članku 19. (Rješavanje sporova) ovog Sporazuma.

4. Svaka ugovorna stranka otklanja sve oblike diskriminacije ili nekorektne prakse koja bi nepovoljno utjecala na osiguravanje poštenih i jednakih mogućnosti zračnim prijevoznicima druge ugovorne stranke prilikom natjecanja za obavljanje zračnog prometa.

5. Ugovorne stranke ne smiju osiguravati ili dopustiti javno financiranje ili potporu svojim zračnim prijevoznicima ako bi to značajno i nepovoljno, na neopravdan način, utjecalo na poštene i jednake mogućnosti zračnih prijevoznika druge ugovorne stranke za natjecanje u pružanju usluga zračnog prometa. Takvo javno financiranje ili potpora mogu uključivati, ali nisu ograničeni na: unakrsno međusobno financiranje; kompenzaciju operativnih gubitaka; osiguravanje kapitala; dodjelu bespovratnih sredstava; jamstva; zajmove ili osiguranja pod povlaštenim uvjetima; zaštitu od stečaja; otpisivanje pokrivanja iznosa dugovanja; otpisivanje uobičajenog povrata uložених javnih sredstava; porezne olakšice ili oslobođenja od plaćanja

poreza, naknade za financijska opterećenja koja su nametnula tijela javne vlasti; kao i na pristup uređajima i uslugama zračne plovidbe i zračnih luka, gorivu, zemaljskim uslugama, sustavima zaštite i sustavima računalnih rezervacija, dodjeljivanju vremenskih okvira za slijetanje i polijetanje ili drugih povezanih uređaja i usluga nužnih za obavljanje zračnog prometa, a na diskriminatornoj ili nekomercijalnoj osnovi.

6. Ako ugovorna stranka zračnom prijevozniku pruža sredstva ili potpore iz javnih izvora financiranja u smislu gornjeg stavka 5., ona osigurava transparentnost takve mjere na bilo koji prikladan način, što može uključivati zahtjeve prema zračnom prijevozniku da jasno i odvojeno označi financiranje ili potpore u svojim računima.

7. Svaka ugovorna stranka, na zahtjev druge ugovorne stranke, u razumnom roku, toj drugoj ugovornoj stranci dostavlja financijska izvješća koja se odnose na subjekte u nadležnosti prve ugovorne stranke, kao i bilo kakve druge informacije koje ta druga ugovorna stranka ima pravo s razlogom zatražiti kako bi se osiguralo da se postupa u skladu s odredbama ovog članka. To može uključivati detaljne informacije u vezi s financijskim sredstvima ili potporama u smislu gornjeg stavka 5. Dostavljanje takvih informacija može biti podložno povjerljivom postupanju od strane ugovorne stranke koja traži pristup takvim informacijama.

8. Ne dovodeći u pitanje postupke koje je poduzelo mjerodavno nadležno tijelo i/ili sud nadležan za provedbu pravila iz stavaka 4. i 5.,

a) ako jedna ugovorna stranka ustanovi da je zračni prijevoznik podvrgnut diskriminatornoj ili nepoštenoj praksi u smislu gornjih stavaka 4. i 5. te da se ta tvrdnja može potkrijepiti, ona se može o tome očitovati pisanim putem drugoj ugovornoj stranci. Nakon obavješćivanja druge ugovorne stranke, odnosno ugovorna stranka također može pristupiti odgovornim državnim tijelima na državnom području druge ugovorne stranke, uključujući subjekte na središnjoj, regionalnoj, općinskoj ili lokalnoj razini kako bi raspravljali pitanja u vezi s ovim člankom. Osim toga, ugovorna stranka može zatražiti konzultacije s drugom ugovornom strankom oko ovog pitanja s ciljem rješavanja problema. Takve konzultacije počinju u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva. U međuvremenu, ugovorne stranke razmjenjuju dovoljno informacija kako bi se omogućilo potpuno razmatranje pitanja koje je postavila jedna od ugovornih stranaka.

b) ako ugovorne stranke tijekom konzultacija ne uspiju pronaći rješenje problema u roku od trideset (30) dana od početka konzultacija ili ako konzultacije ne započnu u razdoblju od trideset (30) dana od primitka zahtjeva u vezi s navodnom povredom gornjih stavaka 4. ili 5., ugovorna stranka koja traži konzultacije ima pravo obustaviti izvršenje prava utvrđenih u ovom Sporazumu od strane zračnog prijevoznika (zračnih prijevoznika) druge ugovorne stranke na način da odbije, zadrži, povuče ili obustavi ovlaštenja/odobrenja za rad, ili nametne takve uvjete koje smatra nužnim za izvršavanje tih prava, ili nametne pristojbe ili poduzme druge postupke. Svaki postupak poduzet temeljem ovog stavka treba biti prikladan, razmjern i ograničen s obzirom na opseg i trajanje svega što se smatra neophodnim.

9. Svaka ugovorna stranka učinkovito primjenjuje antitrustovske zakone, a zračnom prijevozniku (zračnim prijevoznicima) zabranjuje

- a) da u suradnji s bilo kojim drugim zračnim prijevoznikom (zračnim prijevoznicima) sklapa sporazume, donosi odluke ili se bavi određenim radnjama koje mogu utjecati na zračni promet prema/od ugovorne stranke i koji za svoj cilj ili učinak imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnoga natjecanja. Navedena se zabranu može proglasiti neprimjenjivom u slučaju kada takvi sporazumi, odluke ili radnje pridonose poboljšanoj proizvodnji ili distribuciji prometa ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, ujedno omogućavajući potrošačima pravedni udio ostvarene koristi i, (a) ne nameću odnosna ograničenja zračnim prijevoznicima koja nisu prijeko potrebna za postizanje ovih ciljeva; (b) ne omogućavaju takvim zračnim prijevoznicima mogućnost uklanjanja tržišnoga natjecanja u odnosu na značajan dio navedenih usluga, i
- b) da svoj dominantan položaj zlorabe na način koji može utjecati na zračni promet prema/od ugovorne stranke.

10. Svaka ugovorna stranka provedbu antitrustovskih pravila iz gornjeg stavka 9. povjerava isključivo svojem mjerodavnom i neovisnom tijelu za zaštitu tržišnoga natjecanja i/ili sudu.

11. Ne dovodeći u pitanje bilo kakve postupke koje je poduzelo mjerodavno tijelo za zaštitu tržišnoga natjecanja i/ili sud u svrhu provedbe pravila iz stavka 9., ako jedna ugovorna stranka otkrije da je neki zračni prijevoznik oštećen navodnom povredom gornjeg stavka 9. te da je tu tvrdnju moguće potkrijepiti, ona o tome može pisanim putem obavijestiti drugu ugovornu stranku. Nakon obavješćivanja druge ugovorne stranke, ugovorna stranka također može pristupiti odgovornim državnim tijelima na državnom području druge ugovorne stranke, uključujući subjekte na središnjoj, regionalnoj, općinskoj ili lokalnoj razini kako bi raspravili pitanja u vezi s ovim člankom. Osim toga, ugovorna stranka može zatražiti konzultacije s drugom ugovornom strankom oko ovog pitanja s ciljem rješavanja problema. Takve konzultacije počinju u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva. U međuvremenu, ugovorne strane razmjenjuju dovoljno informacija koje je postavila jedna od ugovornih stranaka.

12. Ako ugovorne stranke ne uspiju pronaći rješenje pitanja konzultacijama u roku od trideset (30) dana od početka konzultacija ili te konzultacije ne započnu u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva u vezi s navodnom povredom stavka 9., te ako je mjerodavno tijelo za zaštitu tržišnoga natjecanja ili sud utvrdio povredu antitrustovskih propisa, ugovorna stranka koja je zatražila konzultacije ima pravo obustaviti izvršenje prava utvrđenih u ovom Sporazumu od strane zračnog prijevoznika (zračnih prijevoznika) druge ugovorne stranke na način da odbije, zadrži, povuče ili obustavi ovlaštenje/odobrenja za rad, ili nametne takve uvjete koje smatra nužnim za izvršavanje tih prava ili nametne davanja ili poduzme druge postupke. Svaki postupak poduzet temeljem ovog stavka mora biti prikladan, razmjeran i ograničen s obzirom na opseg i trajanje svega što se smatra neophodnim.

Članak 17. **Razmjena informacija**

1. Na zahtjev bilo koje zrakoplovne vlasti, zrakoplovne vlasti ugovornih stranaka što je prije moguće razmjenjuju informacije o trenutnim ovlaštenjima njihovim određenim zračnim prijevoznicima za pružanje usluga prijevoza prema državnom području druge ugovorne stranke, preko tog državnog područja i u odlasku s njega. To uključuje primjerke važećih svjedodžbi i ovlaštenja za pružanje usluga prijevoza na predloženim linijama, zajedno s izmjenama i dopunama ili naredbama o izuzećima.
2. Zrakoplovne vlasti bilo koje ugovorne stranke dostavljaju zrakoplovnim vlastima druge ugovorne stranke, na njihov zahtjev, periodična ili druga statistička izvješća o prometu s polazištem i odredištem na državnom području te druge ugovorne stranke koja mogu biti opravdano zahtjevana.

Članak 18. **Konzultacije**

1. U duhu bliske suradnje zrakoplovne vlasti ugovornih stranaka konzultiraju jedna drugu s vremena na vrijeme s ciljem osiguravanja provedbe i zadovoljavajuće usklađenosti s odredbama ovog Sporazuma, a bilo koja ugovorna stranka može u svako doba zatražiti konzultacije o provedbi, tumačenju, primjeni ili izmjeni i dopuni ovog Sporazuma.
2. Osim kako je predviđeno u članku 4. (Opoziv, obustava ili ograničenje odobrenja za letenje), 9. (Zrakoplovna sigurnost), 10. (Zaštita zračnog prometa) i 15. (Tarife), takve konzultacije, koje je moguće obaviti putem rasprave ili prepiskom, započinju u roku od šezdeset (60) dana od datuma primitka takvog zahtjeva, ako se ugovorne stranke ne dogovore drukčije.

Članak 19. **Rješavanje sporova**

1. Ako između ugovornih stranaka nastane bilo koji spor u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma, ugovorne stranke spor najprije nastoje riješiti pregovorima.
2. Ako ugovorne stranke ne uspiju riješiti spor pregovorima, one se mogu suglasiti da spor upute na odlučivanje nekoj osobi ili tijelu. Međutim, ako se oko toga ne dogovore, spor se na zahtjev bilo koje ugovorne stranke prosljeđuje na odluku sudu od tri (3) arbitra; pri čemu svaka ugovorna stranka imenuje jednog (1), a trećeg određuju dvojica (2) na taj način imenovana arbitra. Svaka ugovorna stranka imenuje arbitra u roku od šezdeset (60) dana od datuma na koji je bilo koja ugovorna stranka primila obavijest druge ugovorne stranke diplomatskim putem, zahtijevajući arbitražu nad sporom od strane takvog suda, a treći arbitar će biti imenovan unutar određenog roka, ili ako treći arbitra ne bude imenovan unutar određenog roka, predsjednik Vijeća Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva može, na zahtjev bilo koje ugovorne stranke, odrediti arbitra ili arbitre ovisno o slučaju. U takvim slučajevima treći arbitar treba biti državljanin treće države i djeluje kao predsjednik suda.

3. Sud utvrđuje granice svoje nadležnosti u skladu s ovim Sporazumom te određuje vlastiti postupak.
4. Ugovorne se stranke obvezuju poštivati svaku odluku donesenu prema stavku 2. ovog članka. Ako bilo koja ugovorna stranka ne poštuje takvu odluku, druga ugovorna stranka ima osnove za primjenu članka 4. ovog Sporazuma.
5. Troškove nacionalnih arbitara snose odnosne ugovorne stranke. Svi se ostali izdaci suda, uključujući naknade i troškove trećeg arbitra, dijele na jednake dijelove.

Članak 20. Izmjene i dopune Sporazuma

1. Podložno odredbama stavka 2. ovog članka, ako bilo koja ugovorna stranka smatra poželjnim izmijeniti i/ili dopuniti bilo koju odredbu ovog Sporazuma, takva izmjena i dopuna treba biti dogovorena u skladu s odredbama članka 18. (Konzultacije). Takva izmjena i/ili dopuna stupa na snagu trideset (30) dana nakon datuma primitka kasnije diplomatske note kojom ugovorne stranke obavješćuju jedna drugu diplomatskim putem, da su njihovi unutarnji pravni uvjeti za njezino stupanje na snagu ispunjeni.
2. Sve izmjene i dopune dodataka ovom Sporazumu mogu izravno dogovoriti zrakoplovne vlasti ugovornih stranaka. Svaka izmjena i dopuna dodataka stupa na snagu u skladu s člankom 23. (Stupanje na snagu).
3. Ako u odnosu na obje ugovorne stranke stupi na snagu mnogostrani ugovor o zračnom prometu prednost imaju mjerodavne odredbe tog ugovora.

Članak 21. Registracija

Ovaj Sporazum i svaku njegovu izmjenu i dopunu, osim izmjena i/ili dopuna dodataka, ugovorne stranke dostavljaju Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva radi registracije.

Članak 22. Prestanak

1. Svaka ugovorna stranka može u svako doba drugoj ugovornoj stranci dostaviti pisanu obavijest, diplomatskim putem o svojoj odluci da okonča ovaj Sporazum. Takva se obavijest istovremeno dostavlja i Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva. U tom slučaju Sporazum prestaje dvanaest (12) mjeseci nakon datuma na koji je druga ugovorna stranka primila obavijest, ako obavijest o okončanju nije sporazumno povučena prije isteka tog razdoblja.
2. U slučaju da druga ugovorna stranka ne potvrdi primitak obavijesti o okončanju Sporazuma, smatra se da je primila obavijest četrnaest (14) dana nakon datuma na koji je Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva primila obavijest.

DODATAK 1
RASPORED LINIJA

Dio I.

Linije koje će obavljati određeni zračni prijevoznik

Vlade Republike Hrvatske

IZ	MJESTA IZMEĐU	PREMA	MJESTA IZA
Bilo koje mjesto u Hrvatskoj	Mjesta će biti naknadno dogovorena	Bilo koje mjesto u Turkmenistanu	Mjesta će biti naknadno dogovorena

Dio II.

Linije koje će obavljati određeni zračni prometnik

Vlade Turkmenistana

IZ	MJESTA IZMEĐU	PREMA	MJESTA IZA
Bilo koje mjesto u Turkmenistanu	Mjesta će biti naknadno dogovorena	Bilo koje mjesto u Hrvatskoj	Mjesta će biti naknadno dogovorena

NAPOMENE:

- 1) Određeni zračni prijevoznici bilo koje ugovorne stranke mogu na bilo kojem ili na svim letovima izostaviti slijetanje u bilo koja mjesta između ili mjesta iza pod uvjetom da ugovoreni promet na ovim linijama počinje/završava u mjestima na državnom području ugovorne stranke koja određuje zračnog prijevoznika.
- 2) Određeni zračni prijevoznici bilo koje ugovorne strane mogu prometovati na mjesta između ili mjesta iza bez korištenja prometnih prava između takvog mjesta i državnog područja druge ugovorne stranke, podložno sporazumu između zrakoplovnih vlasti.
- 3) Izvršavanje prava pete prometne slobode na zadanim mjestima između i/ili mjestima iza podložno je odobrenju i sporazumu između zrakoplovnih vlasti.